

Pronoms (II)

87 / XI / 1977

Els pronoms personals forts (jo, tu, ell, nosaltres, vosaltres, ells, etc), a més d'exercir la funció de subjecte, poden representar, precedits d'una preposició, complements verbals i cosa que és el que ara ens interessa, el que podem considerar complements de nom (encara que en aquest cas, quan l'enllaç és la preposició de, soien substituir-se pels possessius corresponents): una tarda amb ella, un Nadal sense tu, una discussió entre nosaltres, propòsits contra vosaltres, servidor de vostè.

Es obvi que les formes de primera i de segona persones només es poden referir a persones: els qui parlen i aquella a qui hom parla. Però cal veure si els pronoms de tercera persona, és a dir, ell, ella, ells i elles, poden referir-se també a coses. Aquesta possibilitat ha estat molt sovint negada categòricament, però creiem que no hauríem d'acceptar aquest fet sinó amb certes limitacions, tant més que representaria, desproveir-nos d'una eina gramatical que gairebé podríem dir que, en algunes ocasions, és indispensable. La forta tendència del català a no esmentar el subjecte explícitament, al cap circumstància no demana de fer-lo sobresortir, ja que els pronoms personals forts s'uein més aviat poc i, sens dubte com a conseqüència d'aquest fet, la llengua parlada no recorre als pronoms ell, ella, ells i elles referits a coses. Però la precisió a què, lògicament aspira el llenguatge expositiu, no ha trobat sovint altre recurs que aquests pronoms forts per tal de representar un substantiu acabat d'esmentar i evitar-ne la repetició, i podem veure com són els mateixos gramàtics i lingüistes els qui ens en forneixen exemples en llurs escrits: en podríem aduir del mateix Fabra, de Riba, de Badia i Margarit, d'Aramop i de Coromines, normalment representant substantius abstractes, com forma, nom, mot, text, exemple, idea, llenguatge, etc., i sovint integrats en conjunts verbals i àdhuc de subjecte. Per tant, si bé no es tracta d'un recurs de què es pugui disposar sense mesura, cal vencer els escrúpols que tan sovint inspira i no resignar-se a prescindir d'una solució que tan útil ens pot resultar en alguns casos.

ALBERT JANE